

Numerul 29.

Oradea-mare 18/31 iuliu 1904.

Anul XL

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$, de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

Ziua onomastică.

Fără om ca oamenii Ilie Butuza când se cristalizase în creerii sale deciziunea firmă, să-și aleaga cariera învățătoarească. Că hotărîrea sa eră fructul unei cugetări mature, se putea vedea de pe esteriorul său. Încă ca student, Ilie Butuza eră țapăn, spătos, desvoltat ca oamenii întregi, și apoi sub nasul său o dungă de peri, neagră ca o sprânceană stufoasă, protestă viu și energie în contra tuturor încercărilor de a numeră pe proprietarul ei fericit în ceata oamenilor cu mintea necoaptă.

A și tras jugul acestei deciziuni fatale sermanul Butuza până i se răni grumazul. A trebuit să deșarte până 'n fund amarul păhar al mizeriei, luptându-se cu neajunsuri grele pe lângă leafa ridiculă cu care îi plăteau munca ostentivoare.

În sfârșit apoi, după ce și-a ispășit păcatul cel sevârșit, când se decise să fie dascăl și după ce se canonise de ajuns prin focul curățitor, purtând torța înaintării culturale în mai multe stațiuni, de cari se feriau dascălii ca dracul de tămăie, soartea capricioasă își întoarse și cătră el chipul său zimbitor și i se arată de odată în toată splendoarea sa fermecătoare.

Butuza, în sărăcia sa, de multe ori cugetă la un post

mai bun, decât în care asudă deja de câțiva ani.

În fine i se împlini și acest dor!

Ilie Butuza fu ales învățător în comuna noastră. Comuna noastră, zice cu intențiune, nu satul nostru. Căci comuna noastră e ea și broasca care se află bine atât în apă cât și pe uscat.

Locuitorilor mai porniți la fire, dăruiti cu o doză respectabilă de fantazie. le place mult a se mândri că ei ar fi cetățenii unui oraș splendid, de și aceasta splendoare nu te prea orbește privind la casele scunde cu coperișele lor petecite, la stradele pline de noroi, pe cari în zile ploioase de toamnă și primăvară poți vedea cetățeni, trecând țanțoși mocirloasele vaduri ale stradei principale urcați pe catarigi.

Iluzia înse întraurește și sărăcia.

Cocostărgii aceștia fără aripi și ciocuri ce împistrită monotonia stradelor noastre, după părerea cetățenilor, imprumută orașului un aspect romantic și pitoresc.

Mulțimea copleșitoare a locuitorilor din comuna noastră, având idei și aplecări înclinate mai mult cătră viața idilică, sunt în firma convingere că-și trăesc zilele într'un sat liniștit.

Având intențiunea a nu me strică cu nime, nu divulg părerea mea despre

George Dima.

caracterul comunei noastre și las toată chestia pendentă. Simțescă-se fericirii locuitori ai comunei noastre după liberul lor plac în oraș sau sat.

Butuza când fu ales învățător la noi și-si încercase toate olatele pe care, în transportul bucuriei sale își închipuise că se mută din iad în rai.

De și cam esageră puțin lucrul, totuși avea Butuza dreptate. Căci la noi nu mai avea trebuință să stee pe picior de rebel vecinic cu curatorimea bisericească ca să-și scoată modesta sa leafă. Daraverile financiare ale comunei noastre sunt organizate exemplar și învățătorul nostru n'are decât a înainta la sfârșitul lunii o cvitanță legală ca să-și ridice plata în bani uscați.

Avuse deci tot dreptul Butuza, când închipuise naia vieții sale sbiciuită de toate viforele lipselor și neajunsurilor scăpată în portul sigur și liniștit al mulțumirii depline.

Fiind apoi lucru vechiu și cunoscut de toți că fericirea își are temelia sa în îndestulare, Butuza n'a lucrat alt ceva decât a tors numai mai departe firul logic al cugetelor sale, când în inima sa prinse rădăcini speranța că de acum înainte va putea și el gustă puțin din necunoscutul nectar dulce al păharului fericirii.

Durere inse, Ilie Butuza s'a înșelat în așteptările sale.

Și ce e mai mult, desamăgirea sa isvorise dintr'o împrejurare, despre care la început Butuza susținea părerea că i-a mărit fericirea.

Amintisem mai sus că soartea caprițioasă s'a arătat lui Butuza în toată splendoarea sa fermecătoare, fără de a spune în ce a și stat splendoarea și farmecul ei.

Dar totuși despre splendoare ne-am pronunțat destul de clar. Sau doară nu e lucru splendid când cineva e ales învățător la noi?...

Aș mai fi deci dator să ve spun în ce a stat farmecul soartei care s'a arătat lui Butuza în zilele sale de cea mai neagră urgie.

Butuza eră ocupat în școală cu dresarea mlădițelor tinere când primi în mâni scrisoarea că e ales învățător la noi. Sermanul! Eră să verse lacrimi de bucurie, cu toate că copiii i-au amărit mult ziua aceea. Băncile erau goale și învățăceii ingenucheau în șire lungi, unul lângă altul, cu fețele supărate, căci tiranul lor le enunțase sentința că au de a rămânea în arest până la sfîntitul soarelui.

Erau numai zece ore când primise Butuza vestea imbucurătoare, și genunchii celor pedepsiți și urlau deja după ajutor. Ce va fi până 'n de seară din aceste victime ale pedagogiei draconice!

Lui Butuza intr'aceste îi viniă să joace, cu toate că firea sa eră aplicată mai mult spre melancolie așezată, decât spre sangvinism sburdalnic. După câteva momente numai se trezi că flueră și că însoțește cu mișcări de cap ritmice melodia veselă ce ieșă printre buzele sale neobișnuite cu aceasta artă. Din semnele de schimbare a dispoziției sufletești pruncii prinseră curagiu și cei mai cutezători începură a ridică glasuri slabe și sfoase de grațioase.

Cum să nu fi împărțit Butuza acum grație!

— La plivit, copilași! — ordonă deci spre bucuria generală. — Peste o oră puteți merge acasă!

Să fi văzut numai ce învălmășeală și ciorobor se făcuse de-odată.

Plivitul eră cel mai plăcut dintre toate obiecțiile propuse, eră deci salutat din partea discipulilor totdeauna cu strigăte de veselie. Ne putem închipui ce uragan erupse în urma cuvintelor lui Butuza, dacă vom cugetă că acest studiu liberal eră acum împreunat și cu ridicarea sentinței de pedeapsă.

Abiă se deșertă școala, și luând dascălul cu sine scrisoarea ce-i aduse atăta bucurie, plecă să comunice nevastei sale vestea minunată, când iată numai că aceasta intră pe neașteptate în școală.

Fața sa de regulă posomorită și prevestitoare de vifoare, de asta dată eră senină ca cerul Italiei.

— Macrină, dragă! am dobândit postul la care am concurs — erupse bucuria din Butuza.

Apoi cu mâni tremurătoare îi ținū înaintea ochilor ei verzi scrisoarea viselor sale realizate.

De și surprinsă, Macrina nu se lăsă a fi prea impresionată, Butuza îi cunoștea prea bine firea, din pricina căreia multe zile amare a gustat; știea el prea bine că în ochii nevastei sale toate faptele sevârșite de el nu sunt bune, totuși ar fi așteptat ca aceasta veste să deștepte și în Macrina lui baremi urmă de bucurie. Căci numai Butuza știea, de câte ori îi aruncase în față că e lenes, nepăsător, fără leac de energie, că șede îngropat într'un sat prost, după spatele lui Dzeu, fără să-și dea barem nizuință să se smulgă din nevoe, din sărăcie și prostie.

Și acum când isbutise a ajunge la țintă, iată că Macrina lui rea, ghețoasă, îi strică toată bucuria.

— Cam târziu ți-a venit în minte, bărbate, să cugeți și tu puțin la binele nostru.

Cuvintele aceste Macrina le rosti cu un zimbet sarbed și desprețuitor.

— Macrină, dragă! adă-ți aminte că eu numai la imboldul teu am înaintat concursul.

— Se înțelege de sine — reflectă Macrina. — Ce bine ar și putea așteptă omul de la tine?... Bărbat ești tu?... Hahaha... Păpușă!... Ciuhă 'n holdă!... Dacă n'aș fi eu lângă tine, ai perî de viu!

(Va urmă.)

Tit Chitul.

D o r.

*Un dor nebun me poartă să văd câmpia iară,
S'o văd cum se renaște sub cer de primăvară,
Să văd bătrânul codru, izvoarele curate,
Cântând în faptul zilei cu glasuri fermecate;
S'ascult cântând din fluer o doină a celor dragi,
Culcat pe iarbă verde la umbra unor fugi.
Sau buciiumul la munte ce cântă 'n nopți cu stele
Povești nespuse de mândre din vremi bătrâne, grele.
Ori să me duc spre sară la margini de tușisuri,
S'ascult cum părănașul șoptește pe prundișuri.
În liniștea aceasta s'aud venind din zare
Un freamăt dulce, molcom: a somnului chemare.
Atunci tiptil să vie stăpâna de pe ape,
Cu mâna-i să-mi închidă truditele pleoape
Ș-apoi să-mi povestească o dragoste nebună
Sub ceru 'n serbătoare și stăpânit de lună*

Alesandru A. Naum.

Dracul din ape.

În mitologia clasică zeii apelor joacă un rol important; Okeanos a fost chiar începutul tuturor lucrurilor, din care au luat naștere cerul și pământul. Atât în Grecia cât și în Italia credința în zeitatea apelor a provocat un cult. Fel de fel de jertfe au fost închinare acestor zei, despre cari se spunea că sunt urmașii lui Zeus. După configurațiunea apelor se născociau chipurile zeilor, cari erau când tauri, lei, cai, când capre, șerpi sau porci. Cu timpul izvoarele au căpătat anume însușiri purificatoare, întrebuițându-se în practicile cultului.

Din numărul cel mare de zei voiu aminti numai sirenele, ca unele cari se deosebesc de ceilalți printr'aceea că nu sunt protectoare, ci seducătoare, false, trădătoare — o imagine a suprafeței mării pe care Claudian o caracterizează în cuvintele următoare: *Blanda pericla maris, terror quoque gratus in undis*. Ele sunt ființele demonice pe cari le găsim în poveștile pescarilor din Odisea și în legenda Argonauților.

În dealungul vremii, credințele acestea au căpătat o altă formă. În textele Măhăcene, publicate de dl B. P. Hașdeu în „Cărțile poporane ale Românilor în secolul XVI“ (București 1879) găsim (p. 177) o conjurațiune pentru gonirea unui demon special, a dracului din ape. Formula, despre care dl Hașdeu crede că e anterioară anului 1583, este tradusă din Slavonește și are următorul cuprins:

„Sedrahom și Misahom și Avednag, oprescu-te, „diavole, cu cele doue lumini ce-au făcut Domnul: „soarele zilei și luna nopții, să n'aibi putere a „strică nemică în creștiri; oprescu-te diavole sătanu, „cu herovimii și cu serafimii lui Is. Hs. și cântare „netăcută, și cu al nostru glas, să ne fie de folos „și de ispovedanie, și acum și purnră și în vecie de „vécu amin“.

Dracii se mai află și prin bălți. Moldovenii — așa ne povestește Dimitrie Cantemir în a sa *Descriptio Moldaviae* (București 1872 p. 141) — cred că există draici cari locuiesc în bălți: *dracul în vale, daemones appellat quos aquas habitare credunt*. După părerea autorilor mai noi, dracii aceștia ar fi în mod figurat agenții propagatori ai frigurilor, despre cari se știe că se înmulțesc prin bălți și prin ape stătătoare. Frigurile, prin urmare, ar fi un fel de drac pe care Popa Grigore de la Măhăciu se căznie să-l scoată prin mijlocirea unei alte rugăciuni pe care dl Hașdeu o publică în colecțiunea citată (284—291). În introducerea care precedează această rugăciune (p. 264 urm.), dl Hașdeu ne spune, că într'o lucrare publicată în 1877, dsa s'a încercat a demonstra, că Românii din Temeșiana, deja și în epoca Gepizilor, considerau febra ca cea mai teribilă „drăcoaică“, pe care de atunci și până astăzi ei o personifică cu groază sub numele gotic *Filma*... În potriua frigurilor, popa Bogomil, mare reformator bulgar din secolul al X-lea, „s'a socotit dator a înzestră el însuș pe sectarii sei cu o rugăciune specială contra acestui puternic demon; și aceea rugăciune, prefăcută apoi și reprefăcută, a trecut mai târziu la Români, ca un fel de rețetă febrifugă“.

Interesantă este credința poporului asupra mo-

dului cum a ajuns dracul prin ape. „Minunile Sf. Sisoie“, acea cârțulie populară care se mai găsește și astăzi în casele credincioșilor, ne arată că Sf. Sisoie, urmărind pe diavolul care furase și al șaselea copil al Meletiei și prinzându-l ascuns în mare, „i-a tăiat capul și i-a spintecat pieptul de la grumaz până la buric. Și atuncea l-a aruncat în mare și l-a blestemat să nu mai iasă de acolo“ (Hașdeu, loc. cit., p. 290—291).

Este înse probabil, că rugăciunile acestea aflate în textele Măhăcene au găsit întrebuițare și în alte boale, mai ales în acele însoțite de fiori, cu cari încep mai toate boalele molipsitoare. Reposatul popa Grigore a vindecat de sigur multe boale pe cari în nici un caz n'a putut să le diagnosticeze.

Dr. M. Hârsu.

Nevinovați...

*În grădină doarme vântul
Printre ramuri de salcâm,
Dară frunza nu-i dă pace...
Și flacăul se trezește,
O cuprinde și-o 'nvârtește
Și-o sărută cum i place...
Fericiri de pe-alți tărâm
Pun sub cărma lor pământul.*

*Pe cărarea din grădină
Paserile țin sobor,
Tot păreche cu păreche...
Umflă-un bărbătuș din pene,
Mândrei lui i spune-alene
Doue vorbe în ureche.
Și îndrăgostirii lor
Nime nu-i găsește vină.*

*Sub salcâm cu fata Linii
Stă bădițul ei Ion.
Și-și spun vorbe așezate,
De și ard cum arde focul...
Dar a dus cu el norocul
Visurile lor curate.
Satu 'ntreg e plin de svon...
Ei? — nevinovați ca crinii.*

Dionisie Stoica.

T ă c e r e .

Novelă de Leonid Andrejew.

(Urmare și fine.)

În aceeaș noapte — eră o noapte de iulie, cu lună, liniștită, fără de nici o larmă, caldă — în aceeaș noapte sui părintele Ignatie în vârful degetelor — ca să nu-l audă doamna Olga și îngrijitoarea — treptele, cari duceau la odaia Verei și intră în odaia ei. Fereastra din mezzanină nu fusese deschisă de la moartea Verei și aerul din odaie eră cald și uscat, cu miros ușor de pârlitură — de la coeperișul de metal, care mai că ardea la căldura soarelui. Odăița, în care n'a intrat deja de atâta timp nimeni, îți făcea impresia unei pustnicii, iar lemnul păreților și al mobilelor respândiau un miros ușor de mucezure înceată, continuă. Prin fereastă cădea lumina lunei în dungii sure pe podeala, ale cărei scânduri albe, curățate, le reflectă. Și lumina licăria prin colțurile odăiții ca o lumină de amurg albăstrie și patul alb, curat, cu cele doue perini pe el — una mare și alta mai mică — apărea sinistru și vesel... Părintele Ignatie deschise fereastra și în odăiță se revărsă aerul curat de-afară din belșug, mirosind de prav, de riul din apropiere și de teiul înflorit și aduse acordurile, cari abia se auziau, ale unui cântec îndepărtat: — de sigur o societate veselă, care se dădea cu luntrea și cântă... Părintele Ignatie păși la pat, fără să-l poți auzi, cu picioarele goale, asemenea unui strigoi, căzută în ghenunchi și-și puse fața în locul acela al pernei, unde putea să se afle obrazul Verei... Așă stete el mult, nemișcat; cântecul se auzi tot mai tare, apoi încetă — înse el stătea încă tot aici și păru-i lung negru îi cădea resfirat pe umeri și pe perină...

Luna și-a gătat calea, în odăiță s'a făcut întunec, când părintele Ignatie își ridică capul și încep să bolborosească, punându-și în glas întreagă puterea arzătoare a dragostei necunoscute și reținute de atâta, atâta timp și-și ascultă vorbele proprii, ca și când nu le-ar auzi el, ci Vera.

„Fiica mea, Vera! Înțelegi ce vrea să însemneze — fiică? Fetița mea, inima mea și sângele meu, viața mea! Părintele, tatăl teu... care îmbătrânește — deja bătrân, deja sur la păr, deja nepuțincios...

Părintele Ignatie încep să dea din umeri și întreagă statura lui respectabilă încep să se cutremure. Învingându-și cutremurul lăuntric, murmură cu gingășie, ca unui copil mic: „Tăticul teu gârbovit de ani... te roagă... nu, Vera — te roagă în ghenunchi. Vezi, că plânge. El n'a plâns nici odată. Durerea ta, sbuciumările tale, fetiço — sunt doară și durerea și sbuciumările lui. Vai... mult mai grele ca acestea...”

Părintele Ignatie își clătină încet, plângător capul.

„Cu mult, cu mult mai mari, Vera mea! Ce mi-e moartea pentru mine, bătrânul? Tu înse... vai, de ai ști-o singură, cât ai fost tu de delicată, de slăbuță, de sficioasă și de dulce!... Îți mai aduci aminte când te-ai împuns în deget și curgea sângele și tu plângeai de spaimă? Fetița mea! Tu me iubiai mult — o știu eu asta! În fiecare dimineață îmi sărutai mâna!... Spune-mi, spune-mi mie ce-ți apasă inima?... Vezi! cu mâinile astea o să sugrum

durerea ta! Mâinile astea, Vera, sunt încă tari destul!...”

Părintele Ignatie își aruncă părul pe frunte.

„Spune-mi-o!”

Sorbiă cu ochii păretele.

„Spune-mi-o!”

În odăiță domniă tăcere. Numai de departe resună un fluierat lung, întrerupt al unui vapor.

Părintele Ignatie se uită cu ochii mari, căscați prin odaie; ridică mâna încet și o purtă tremurând la frunte, cu degetele amortite răsfirate și murmură șuerând răgușit:

„Spune-mi-o!”

Dar respunsul eră — tăcere...

4

În ziua următoare, după ce a prânzit de cu vreme și singur, părintele Ignatie se duse în cimitir — pentru întâia oară de când a fost înmormântată fiica-sa. Eră cald, liniștit și nici o țipenie de om, ca și când ziua asta ar fi fost o noapte luminoasă. Cu toate astea părintele Ignatie se ținea, din obicei, drept și cu spatele neîncovoiat, ca totdeauna, priviă scrutător în jurul seu și-și gândia — „am ramas tot părintele Ignatie cel bătrân, mândru și temut; — slăbiciunea cea mare a ghenunchilor nu o băgă în seamă; nici albirea barbei sale mari și frumoase...

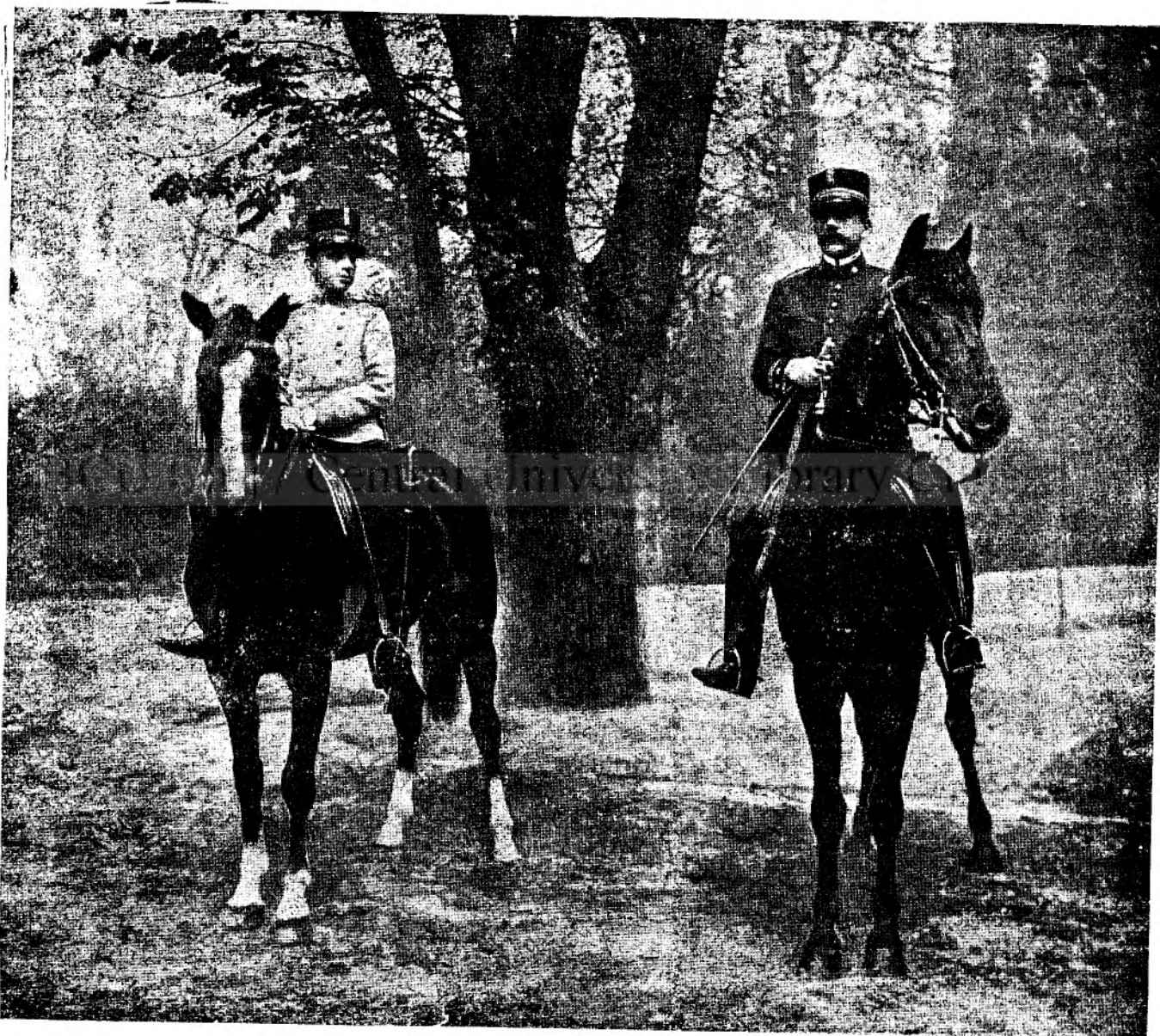
Drumul către cimitir ducea printr'o stradă oablă, care se ridică domol. La capătul ei strălucia în lumina caldă a soarelui un coridor alb boltit, care eră intrarea în cimitir; și în mijlocul lui sta căscată deschizătura neagră a porții, asemenea unui gâtlej pururea deschis, împrejmuț de dinți albi strălucitori.

Mormântul Verei se află departe în cimitir, acolo, unde încetau drumurile acoperite cu nisip printre morminte. Părintele Ignatie trebui să umble mult pe cărările crescute cu iarbă, cari, șerpuint printre coline verzi de morminte uitate de mult și părăsite, duceau la movilița ei. Întâlni în drumul seu monumente, cari steteau strimb, verzi de bătrânețe, pe cari abia le puteai recunoaște, apoi grilajuri rupte și pietri mari, grele, de mormânt, crescute pe jumătate în pământ, cari păreau că voiesc să-l apese și strivească cu o reutate supărăcioasă de bătrân... Lângă unul din pietrele astea eră mormântul Verei. Eră acoperit cu o glie de iarbă proaspătă, dar gălbenită deja de arșița de vară; cu atât mai verde eră înse de jur împrejur. Un paltin și un arțar se țineau îmbrățoșați plin de gingășie de-asupra mormântului și un tufiș de alun cu ramurile lățite își întindea brațele cu frunzele-i pufoase și aspre într'o naivitate copilărească pe de-asupra tuturor. Părintele Ignatie se așeză pe mormântul vecin, ca să vină la resuflet, privi cu băgare de seamă în toate părțile, aruncă o privire pe cerul gol, fără pic de nor, pe care atârnă discul inferbintat al soarelui în nemișcare completă... și abia acum observă el tăcerea adâncă, care nu se poate esemăna cu nimic, a cimitirelor, când nu-i întreruptă această res- cuțetare eternă nici de vânt, nici de sgomotul frunzelor de toamnă... Și îndată-i veni părintelui Ignatie gândul, că asta n'ar fi liniște, ci — tăcere; să întindea în valuri grele până la zidul de cărămidă, care împrejmuia cimitirul, se rostogolia cu patimă peste graniță și potopia cetatea... și sfârșitul il ve-

dea abia acolo — în ochii aceia suri, încăpăținați, cu tăcerea lor inderetică...

Părintele Ignatie tresări, cutremurându-se în lăuntrul său și mișcă din umere fără de voie coborându-și ochii pe mormântul Verei. Privia la firicelele scurte și ofilite de iarbă, cari fuseseră scoase cu pământ cu tot de pe câmpul bătut de vânturi și cari n'au avut timp încă să înceapă viață nouă în noua lor reședință, căci le-a cuprins moartea, care e aici acasă la ea — și nu-și putea închipui, că

părintelui Ignatie i se părea, că ar trebui să rostească un singur cuvânt, pe care-l simțea cum îi arde deja pe buze, că ar trebui să facă o singură mișcare și atunci Vera ar ieși din groapă și ar sta dinaintea lui surizând — frumoasă, înaltă și sveltă, cum eră ea în viață... Și n'ar ieși numai ea din groapă, ci cu ea dimpreună toți morții ăștia, cari așteptau asta în tăcerea aceasta serbătorească, rece, aici, aproape, în apropierea aceasta atât de îngrozitor de neexplicabilă.

Regele Alfonso al Spaniei și adjutantul său.

aici — sub iarba asta fără de viață, abia doi coți sub pământ — să zacă Vera lui!... Și apropierea aceasta i se părea neexplicabilă și-i aducea o orbire a minții și o neliniște ciudată, pe care înăă n'a simțit-o nici odată. Vera, la care părintele Ignatie eră deja obișnuit să se gândească, ca la o ființă, pe care a pierdut-o pentru vecii-vecilor în abizul întunecos al nețărmitului — aceea eră aici, aici aproape lângă el... și îți eră peste putință să înțelegi cum ea totuș nu eră aici și că nu va mai fi nici odată! Și

Părintele Ignatie își luă de pe cap pălăria-i neagră, cu margini late, își netezi părul-i lung, ondulat și zise: „Vera!”

Eră vocea lui — seacă și poruncitoare și-i părea ciudat de tot, că provocarea aceasta spusă cu glas tare și lămurit, rămâne fără de răspuns.

„Vera!”

Glasul resună tare și încăpăținat și dacă tăcea — se părea pentru o clipită că se aude de undeva de jos, neclar și nelămurit, răspunsul... Și părintele

Ignatie se uită încă odată în toate părțile, își netezi apoi părul de la ureche și apropiă urechea de glia aspră și sgronțuroasă: „Vera, spune-mi-o!”

Și părintele Ignatie simte plin de spaimă, că i se împrăștie în ureche o receală de mormânt și că-i atinge creierul plin de inghiet și că-i vorbește Vera dar numai cu tăcerea aceea lungă, lungă, neîntreruptă... Și receala se face tot mai grozavă, tot mai îngrozitoare și și când trage repede părintele Ignatie capul de pe movila de pământ, e galben ca moartea și i se pare că se cutremură și elatină aerul de tăcerea nețermurită și că din noianul acesta inspăimântător se ridică un orcan turbat... Tăcerea aceasta stă să-l sugrume; se izbește în valuri de ghiată peste capul lui și-i mișcă părul, gândindu-l înflorător; se sparge de peptul lui, care geme sub povara ei. Tremurând din întreg corpul, aruncând priviri nervoase în dreapta și în stânga, se ridică părintele Ignatie încetinel de pe dâlma de mormânt și încearcă să-și țină spatele iarăș drept, silindu-se îndelung și greu și voește să dea ținuta convenită corpului seu tremurător. Și-i răcnește. Cu zăbavă voită își curăță genunchii de prav, își pune pălăria pe cap, face de trei ori semnul crucii de-asupra mormântului și se depărtează cu pași siguri, uniformi, dar nu se mai cunoaște în cimitirul cunoscut și pierde cărarea...

„M'am rătăcit”, suride părintele Ignatie și stă locului la respântia a două cărării.

Dar numai pentru o clipeală — și, fără să-și mai dea seamă, dă la stânga, căci să aștepte, să stea pe loc — nu poate, nu-i este iertat să poată!... Tăcerea îl alungă, îl asumută din toate părțile... Valuri-valuri se desprind din gropile cele verzi, respiră din crucile sure, posomorite de morminte și-i suflă în șivoaie subțiri, inecătoare din toți porii pământului ăstuia ingrășat cu cadavre... Pașii părintelui Ignatie se înteziră. Zăpăcit, amortit, aleargă roată pe aceeaș potecă, fără să bage în seamă, sare peste morminte, se izbește de ingrădituri, se prinde cu mâni de cununi înțepătoare de metal... Stofa moale a îmbrăcăminteii lui se rupe peteci-peteci... Un singur gând îl mai frământă: afară — de aici! — Se aruncă în toate părțile și aleargă în ruptul capului, aproape inconștiu, cuprins de friguri... cu sutana, care zboară ciudat pe lângă stătura lui înaltă, cu păru-i de pe cap, ce înoată prin aer. Ori cine s'ar fi inspăimântat mai mult decât de un mort sculat din groapă, dacă ar fi înălțit ființa aceasta nebună, care sare și dă nebunește din mâni, dacă ar fi zărit fața asta suptă și plină de nebunie, dacă ar fi ascultat horcăiala asta sinistră din pieptul lui găfăitor.

Dintr'o săritură — luându-și vânt — sare părintele Ignatie afară, în liber, în piață, unde strălucește în bătaia soarelui bisericuța scundă a cimitirului. La ușa bisericeii moțae pe banca scundă un moșneag mititel, de sigur un pelerin, care a călătorit mult și lângă el se ceartă două cerșitoare bătrâne, ca două găini cari sar una la alta și se lovesc...

Când se apropiă părintele Ignatie de casa sa, se întunecă și în odaia nevastii-sale ardea o luminare. Părintele Ignatie intră în casă așa, cum eră, cu pălăria pe cap, plin de prav și sdrențuit, înainta repede până la patul femeii-sale și căzdu în genunchi cu toată greutatea corpului.

„Mamă... Olgă! — Dar fie-ți milă de minc!... — sughiță el, — o să înnebunesc!”

Și-și lovî capul de marginea mesii și suspină furtunos, pățimaș, ca un om, care n'a plâns nici odată. Și-și ridică de-odată capul, convins ca din senin — că se va întâmplă o minune îndată, îndată și că va începe să-i vorbească nevasta, că-l va compătimi și-l va mângăia — îl va ridică din starea asta...

„Tu... Mamă... nevasta mea!”

Se întinde cu întreg corpul înspre nevastă-sa și dă de privirea ochilor ei suri, în care nu eră ascuns nimica: nici o compătimire, nici o mângăiere... și nici mânie. Poate că femeia sa l-a iertat, poate că-l și compătimește... dar ochii ei nu spuneau nimica, nici compătimire, nici iertare! Erău muți, tăceau.

Și tăcea întreagă odaia întunecoasă, remase goală.

Horia Petra-Petrescu.

B l ă s t ă m .

Auzit în comuna Spring, comitatul Albei-Inferioare.

La fântână su' răzor
Sede-o fală ș-on fecior,
Ficioru din grai grăia:
— Mărită-te mândra mea,
Nu mai sta 'n nădejdea mea,
Că nădejdea di la mine.
I ca ghiata de subțire,
Te-ai suf și nu te ține.
Da fata din grai grăia:
— Bădiț, bădișoru meu,
Dare-ar bunul Dumnezeu,
Să fie pe gându meu:
Să te 'nsori de noue ori,
Și să ai noue licii,
Și pe urmă o fetiță,
Să te poarte pe ulița,
Pe ulița creștinească,
Lumea să te miluiască.
Și să vii la pragu meu,
Să te miluesc și eu.
C'o cojiță de mălai,
Făcută de noue ai,
Și coaptă după cuptor,
Pe sama la cerșitor,
Și te bată, bade, bată,
Numerușu din crețar,
Prasnicile din altar,
Numerușu din hârtic,
Prasnicu din leturghie,
Numerușu dintr'o zală,
Prasnicile dintr'o vară,
Numerușu dintr'un ban,
Prasnicile dintr'un an.

Com. de

Enea Pop Bota.

A f o r i s m e.

Onest — zice Chamfort — este acela, care rămâne onest și atunci, când a pierdut toate iluziunile. Acelaș lucru se poate zice despre omul religios. Pentru că nu trebuie a confundă religiozitatea cu credința în dogmele cutărei religii. A fi religios în adevăratul înțeles, care este cel moral, înseamnă a fi bun și drept, a trăi și a lucra pentru binele și fericirea deaproapelui seu. Și aceste calități nu le pot da nici preceptele morale, nici credința în dogme; ele se desvoaltă din dispozițiuni innăscute. Ele nu se câștigă, nici nu se schimbă sau se pierd, cum se câștigă, se schimbă și se pierd ideile și credințele.

Inteligența nu este esența naturii omenesti, cum credeau în trecut mai toți filozofii începând de la Anaxagora până la Kant și Schopenhauer. Fundamentul ființei noastre este voința sau caracterul moral. El este trunchiul, din care și pe care crește cea floare, ce se numește minte sau conștiință. Mintea prin urmare nu este alt ceva decât ceea ce e destinată a fi prin natura tulpinei, care o poartă. Ea este lumina, care și-o aprinde natura morală, ca să-și vadă căile tendințelor sale. Ea este conducătoare și în acelaș timp servea voinței.

Cine va putea măsură influența lor reciprocă? Cine va arată rolul și partea fiecăreia în rătăcirile, păcatele și crimele oamenilor?

Sunt doue prăpastii în această lume, zicea marele poet al Ungurilor, Petőfi, prăpastia rațiunii și a inimii. Nefericire aceluia, cari cad într'una sau în cealaltă. Cât pentru mine, zice poetul, eu am căzut în cea din urmă. Cine ar putea spune numărul aceluia, cari astăzi, grație unei culturi științifice unilaterale, cad în prăpastia rațiunii?

Știința și poezia sunt bune surori. Și dacă știința nu este ea însăși poezie, cum a zis Spencer, este un bogat izvor de inspirațiuni poetice. Și savantul, care nu se știe bucură de această comoară, care n'are simț pentru poezia naturii și a vieții, mi se pare asemenea unui avar, care stringe avere pentru alții, iar el trăește în sărăcie.

Mai mult. Savantul, care nu ține samă sau care desprețuește partea morală a științei, metafizica și poezia ei, devine, fără știrea și voia sa, educator de caractere criminale.

Descoperirile și invențiunile științelor sunt mai minunate decât minunile miturilor religioase și decât toate creațiunile poetice ale fantaziei. Pentru că fantazia nu poate lucra decât cu date sau cu intențiuni luate din lumea cunoscută; iar știința ne descoperă lucruri, legi și fenomene încă necunoscute, și ne introduce astfel într'o lume nouă. Știința este muza inspiratoare a poeziei și a metafizicii. Și aceste doue muze, la rândul lor, reiau spiritul omenesc de la marginile, unde l-a lăsat știința, și-l conduce mai departe în tainele vieții și ale universului.

Și pozitivistii recunosc astăzi trebuința metafizicii, pe care o numesc *știință ideală* și al cărei viitor îl negă Auguste Comte, autorul filozofiei pozitiviste. „Știința — zice marele chimist, Berthelot,

ni se infățișează sub un indoit punct de vedere: știința pozitivă, care este temelia solidă a ori cărei aplicări, în domeniul material ca și în domeniul moral; și știința ideală, care cuprinde speranțele noastre apropiate, imaginațiunile noastre, probabilitățile depărtate.“

Legătura între ele e metoda, care stă în observarea exterioară, prin simțurile din afară, și în observarea interioară, prin simțul din lăuntru sau prin conștiință, a fenomenelor, și în experimentare.

Știința ideală, stătătoare din ipoteze întemeiate pe fenomenele cunoscute, e chiar necesară pentru progresul științei. Și, Berthelot trebuie să adaugă, că e tot așa de necesară pentru viața sufletului ca și pânea și aerul pentru viața corpului. Ea înseamnă individuală, și probabilitatea ei crește sau se micșorează cu progresul științei pozitive.

Acetee sunt ideile lui Berthelot, dezvoltate într'un articol din Revue de Paris, 1895, nr. 3, în care arată, ca răspuns lui Brunetiere, că nu știința a bancrotat în fața problemelor despre originea și esența vieții și a lumii, ci dogmele religiunilor.

M. Străjan.

Trandafirul și Bujorul.

— Fabulă. —

Intr'o grădiniță cu flori mirositoare
De rezedă și iacint și gingașe vioare,
Un trandafir crescuse sub razele de mai,
Și-un tinerel bujor, maiestos ca ș-un crai.
Lumea le privia uimită, — și stăteau adeseori
De le admirau în trecut, rând pe rând câți trecători.
Fluturii le desmeardă, iară roua dimineții
Le sărută mândra față și le dă suflet vieții.
Însuși zefirul dragul, le șoptește-amăgitor,
Le îngână și le-alintă și le 'nspiră 'n suflet dor.
Toate-aceste când le vede trușorul cel de bujor,
Lui toate și le-atribue, el coroana florilor!
Ce mai vrea și trandafirul, de și el se mai încrede.
Ori a lui cusuri neghioabe nu le știe, nu le vede?!
Deci i-o și spune bujorul, dar i-o spune 'n față verde:
— „Auzi, auzi trandafire, mai încet, nu te prea încrede!
„Ori nu vezi curat cu ochii, că ești satiră-a naturii,
„Când la floare a det spini, a dat rușine făpturii!...
„Vezi, n'ai podoabă ca mine, ce toți o privesc cu drag,—
„De-ai tei spini când mâni s'aling, cu dureri iar se retrag?...
— Trandafirul îi răspunde: „Părerea ta e greșită,
„Purceasă frate bujor din trușia ta vedită;
„Ori nu vrei să recunoști, c'al meu parfumat miros
„E-admirat de-o lume 'ntreagă, mai mult ca statu-(i) trumos!...
„N'ai văzut stături la oamei, ce cu natura-s certate,
„Dar posed nobile inimi, cu cultură luminată,
„Și lucrează pentru lume și lucește pentru-omenire
„Mai mult decât cei ce nu mai sunt trușai în a lor fire!“...
Tr. I. Magier.

SALON.

Voevodul Ștefan.

— Impresii din București. —

Un mare filozof a zis: nu iubirea prezentului dă gloria trecutului, ci gloria trecutului mărește viitorul.

Și aceste cuvinte, în cari se oglindește tot *esprit-ul* rasei franceze, să servească ca introducere acestui *croquis*.

S'au implinit patru sute de ani, de când Acel Domn murise, lăsând aureolă vitează supușilor sei. — Patru sute de ani sunt de-atunci, de când în mănăstirea Putna săpat-au Românii un larg mormânt în care așezară trupul rece al Marelui Voevod. Și mult popor și mii de oameni strinsu-s'au atunci să-i dea ultimul onor. Și preoții, cu odăjdii de mătăasă, cetitu-i-au rugăciuni, iar clopotele sfinților pustnici îi sfășiau inima cu ruga ce-o cântară.

Și eră o îngropăciune în care îngropară Românii gloria lor, puterea lor și arma lor învingătoare.

Câți nori amenințatori au trecut de-atunci pe bolta României. Câte horde barbare au prăpădit comorile adunate de strămoși, câți lacomi au răpit diamante din steama lui Ștefan!

Azi (2/15 iulie) serbătorim.

În libera Țară, în dulcea Românie, și 'n cădina Bucovina.

La București și la Putna.

La București, în capitala Țerii și la Putna în mănăstirea austiților părinți, unde Ștefan adormise în veșnicul somn.

Cătă lume!

Străzile Bucureștilor sunt decorate. Mii de steaguri fâlfăiesc în vânt; geamurile par îndesuite cu ramuri verzi. Porți triumfale se ridică falnic din Colțul Bulevardelor.

La Soșea tribune pompoase, decorate scump. Iar pe ele: elita românească: principii din sânge *german*, principii din sânge latin, oameni de litere, militari, profesori, boeri imitatori de cultură apuseană, politicieni, jurnaliști și mulți alți aristocrați ai artei.

În tribuna din partea stângă a Căii Victoriei, stau preoții, oratorii, iar incunjuți de suite Altețele Lor: Principele moștenitor și Carol, zimbesc spre public cu zimbirea domnitorilor din Casa Siegmaringen-Wied.

Jandarmii formează un cerc strins, peste care nu treci decât cu aripi.

Ofițeri selivisiți și parfumați conversează, după cum se cuvine la atari serbări.

Cocoane, cu pălării „à le Nice” — țes visuri din privirile oștenilor, iar studenții — acești prole-

tari ai amorului — le aruncă câte-un fulger din ochii lor — de regulă — adânc-albastrii.

Sunt orele 8.

Începe liturghia. Mitropolitul cu asistența clerului înalt celebrează parastas pentru odihna Marelui Ștefan.

Principii căsii regale ascultă cu evlavie predica și-și fac cruci adese ori...

Suntem la vorbiri.

Tinerul V. Rațiu, president al studenților universitari ai Bucureștilor, rostește cuvântarea sa caldă, plină de-o vervă națională, gesticulând viu.

Un lung aplaus vestește îndestulirea și conștințirea ascultătorilor.

Decanul facultății: transilvăneanul Ioan Bogdan urcă tribuna, în fața moștenitorului de tron și încălzește inimile cu un strălucit discurs, demn unui ardelean care înțelege însemnătatea aceluia timp apus!

Ministrul cultelor dl Spiru Haret întărește credința ce-o avem despre un ministru român: că acela e în veci înflăcărat apărător al șovinismului latin.

Liceanul Grigoriu deelamează din Alexandri o poemă (Dumbrava roșie) cu-o școală retorică perfectă.

În melodiile lui „Deșteaptă-te Române” se sfârșește programul atât de înălțător pentru noi...

Un murmur prelungit în public.

Începe deflarea.

Vine milița română.

Jandarmii călari deschid conductul, în urmă pașiau studenții universitari cu steagul lor din Sibiu, și gimnaziștii.

Se desfășură cortegiul istoric. *Arcașii* și *trimbițașii* erau în frunte, smulgând urările publicului.

Vin *purtătorii de steaguri*, *copiii de casă*, *Ștefan* — prezentat prin un ofițer de vânători și *Vlad Tepeș*, pe doi armăsari îmbrăcați în zale; vin apoi *boierii* și 'n fine armata compusă din *arcași* și *plăieși*.

Trecerea lui Ștefan și al lui Vlad Tepeș a fost prinsă cu aplause infinite, ambii Domni semănau mult *celor foști odată*.

Ștefan eră blond; avea suvițe bălane, cari îi inundau fruntea. Vlad Tepeș: un țigan negru, cu privire sumeată măsurând jurul seu.

Și cortegiul înaintează. Trece în lungul tribunei regale, e deja la începutul Căii Victoriei, acolo, unde domniă o neliniște mare din cauza zădufului.

Urările publicului se amestecă cu glasul muzicii militare, care cântă fel de fel de marșuri naționale.

Mii de mâni se ridică spre cer, fluturând baste, — mii de strigăte entuziasmate. Mii de feți se aprind la trecerea eroilor din trecut.

Unii plâng de bucurie, alții bat în palme. Jobenurile și pălăriile de-odat' dispar de pe capurile bărbaților...

E ceva mult mișcător în ovațiunea aceasta spazmotică, prea înflăcărată. E ceva mult înduioșător văzând iubirea românească față de luptătorii apusului timp glorios.

...Și cortegiul mereu-mereu înaintează... Și dispare în îngusta Cale....

Muzica întonează imnul regal.

Principii urcă în trăsură. Miliția salută, poporul deschide drum respectuos armăsarilor prinși în trăsură.

Și ca mii de furnici se mișcă oamenii pe străzile Bucureștilor.

Emil Isac.

La Borzești.

Pe malul drept al Trotoșului, puțin mai în sus de halta Radiana, s'asterne un șes larg, întins ca o apă, în mareața îngrădire a dealurilor ce-și încovoae pe cer spinările descoperite. De jur împrejur sate și livezi imbracă poalele măgurilor. În fund spre miază-noapte, dincolo de bătea rotundă a Caraculului, închid zarea codrii întunecați ai Berzunțului. Aici, în fața acestui neteziș frumos, deschis ca un câmp de alergare, pe coasta ușor lăsată a colnicului dinspre apus, își presară câteva căsuțe albe și rari satul Borzești. Șoseaua ce duce în munți spre trecătoarea de la Falanca, ținește pe lângă sat poalele colnicului. În marginea drumului e un ratiș vechiu, de pe vremea căpitaniilor de poștă. Ceva mai sus, în dreapta, se înalță, pe fruntea unui tăpșan, biserică satului zidită la anul 1493 de Ștefan-cel-Mare „întru rugă șie-și și întru pomenirea sânt-repoștilor moși și părinți”, cum spune pisană de la intrare.

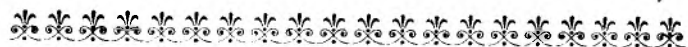
Biserica e spriginită în față de două întărituri de piatră, ce se înalță ca două aripi mari din temelie până în strașină. În spate alt meterez îi sprijină altarul. Pe din afară tencuiala e căzută, zidurile sunt de bolovani neciopliți, numai pe sub fereastră se mai vede eșind din brâu de piatră tăiată regulat și pe deasupra ferestrelor un alt brâu de cărămizi smălțuite. O grijă mai deosebită s'a fost pus în cioplirea pietrei la intrare și la cele patru ferestre mai mari lucrate în stil gotic. În colo biserica e simplă, fără ciuburării, fără încărcături, păstrând par că în severitatea zidurilor ei înalte și în liniile ei proporționate ceva din sufletul drept și mândru fără deșertăciune al ctitorilor ei. În lăuntru pereții sunt albi, pe unele locuri sunt crăpați de cutremure, tinda e despărțită printr'un zid gros, în care e tăiată o deschizătură îngustă și scundă ca și la intrarea de afară, voind astfel să ne arate că în casa Domnului trebuie să intrăm cu fruntea plecată. În fund catapiteazma lucrată cu măiestrie își respiră până'n tavanul altarului iconițele ei rotunde prinse în ghirlande de sculpturi. În toate e un aer de vechime sfântă, o tăcere care te duce cu sutele de ani în urmă, e sufletul acela misterios al lucrurilor cari au trăit mult, ș-au văzut multe. Poate că aici, în fața acestui altar, în locul în care te găsești tu acum, astat în genunchi și s'a rugat pentru mântuirea și înălțarea neamului teu. Acela care n'a cunoscut odihnă în cei patruzeci și șapte de ani de domnie, ani lungi și grei încărcăți de mari griji și de mari primejdii pentru scumpa lui Moldovă. Și iată că te umple evlavie vremilor acelora de vifor cumplit și de neasemănată vitejie. Te duci cu gândul, ca 'ntr'o poveste, în taina eare învăle copilăria lui Ștefan.

Aici în valea asta liniștită și frumoasă toate-ți vorbesc de el. Legendele, „podul”, „fântâna”, „cru-

cea de piatră”, numele satelor, hrisoavele răzeșilor, toate păstrează amintiri scumpe din zilele lui Ștefan. Te uiți împrejur și te 'ntrebi: Unde o fi fost oare casa în care s'a născut, cuibul ascuns în care s'a ridicat, așa ca dintr'o minune dumnezeiască, vulturul Moldovei? Sutele de ani au șters urmele așezărilor de atunci. Dar măgurile acestea îl știu, l-au fost văzut în pângul vieții, strălucitor de sănătate, alergând pe șes și jucându-se de-a războiul cu băeții din sat. În ochii lui albaștri și cumiți, s'au oglindit bogățiile și mândrețele cuprinsului acestuia: lunca plină de flori, livezile 'nșirate pe coline, șerpuirile Trotoșului, dealurile verzi inecate de soare, toate acestea au trezit în inima lui de copil sfânt dragostea de țară și dorul de vitejie. A crescut mare, s'a făcut voinic copilul din Borzești, și cu sabia ș-a deschis loc în lume. Pentru norocul neamului acestuia, Dumnezeu a pus pe fruntea lui tinera coroană a Moldovei. Cumplită învăluri s'au abătut de pretutindeni asupra țerii lui, ci el cu toate a știut să lupte; și nu numai pentru apărarea Moldovei lui, dar pentru mântuirea întregii creștinătăți, strajă neadormită a stat, cu inima, cu mintea și cu brațul, împotriva celei mai puternice și mai îngrozitoare împărății de pe vremea aceea. Târziu, după un lung șir de lupte și de biruințe împotriva mulților lui dușmani, ce din toate părțile se năpustiau să-i strice țara, își aduse aminte cu drag de casa în care s'a născut, de locurile frumoase în cari și-a petrecut copilăria și folosindu-se de un răstimp de libertate, se repezi din cetatea lui de la Suceava, și ridică aci pe locul părintesc, biserica aceasta, împărți pământuri la ostașii cari s'au ales vrednici în războaie, dură pod de piatră peste Gârbovana și întemeia pe partea cealaltă a Trotoșului un sat nou căruia, în amintirea vitejilor din Vrancea, îi puse numele Vrânceni.

Patru veacuri și mai bine au trecut de-atunci. În vremea asta au scăpătat multe din neamurile truface cu care s'a războit, mulți din semeții Crai, ce cu vrăjmășie au căutat peira lui și a țerii acestia, nu și-ar mai găsi azi hotarele pe harta lumii. Iar neamul teu, întărit de tine, a stat în picioare, și în țara ta, mărite Ștefane, în țara noastră liberă și mândră, se cântă azi pe toate văile, și de-apururea se va cântă gloria numelui teu sfânt.

A. Vlahuță.

George Dima.

— La portretul din nr. acesta. —

Am relatat și noi marele succes al corului vocal românesc din Brașov în săptămânile trecute la castelul regal Peleş din Sinaia.

Tot Românul din patria noastră a salutată cu mândrie succesul acesta și s'a închinat talentului și zelului distinsului conducător al corului, care a ridicat atât de nalt prestigiul artei naționale.

Di George Dima, nentrecutul conducător al acelu cor, se urcă din triumf în triumf. Și fiecare urcare a sa este o serbătoare muzicală a neamului românesc.

Drept omagiu al nostru publicăm în fruntea numerului nostru de acuma portretul seu, urându-i ani mulți să mai poată produce națiunii sale multe zile de asemenea frumusețe și glorie.

Românii din Oradea-Mare și serbarea de la Putna.

Românii din Oradea-Mare au trimis dlui Baron Eudoxiu Hormuzaki, președintele comitetului festiv pentru serbarea de la Putna în onoarea lui Ștefan-cel-Mare, următoarea telegramă:

La marea serbare a neamului românesc și noi luăm parte cu tot sufletul și cu toată inima și trimitem omagiile noastre umbrei marelui erou.

Iosif Vulcan, Nicolau Zigre, Teodor Kőváry, Iosif Roman, Artemiu Sarkady, George Juhász, Moise Nyes, Toma Păcala, Petru Pantea, dr. Ioan Buna, dr. Florian Duma, Petru Popescu, dr. Aurel Lazar, dr. Cornel Bulcu, drd. Lasca Vasile Babi.

TEATRU și MUSICĂ.

Concert și teatru în Oravița-română. Reuniunea de cetire și cântări din Oravița-română va aranjă în 2 august n., sub conducerea dirigentului Carol Lazar, în grădina otelului „Împăratul Austriei” concert și teatru. Program: I. Concert. 1. Humpel: „Iată ziua triumfală” cor mixt. 2. Porumbescu: „Numele teu” cor bărbătesc. 3. Ștefănescu: „Mândruliță de la munte” solo cântat de dșoara L. Tatucu. 4. Tr. Lugojan: „Calea mândrii” cor bărb. 5. Adam: „Junimea parisiiană” cor mixt. II. Teatru. *a*, Chirița la expoziție, povestire amoroasă cu cântece de M. Milo, predată de dșoara Floarea Popovici. *b*, „Sărăcie lucie” comedie populară cu cântece într'un act de Iosif Vulcan. După producțiune joc. La timp nefavorabil, producțiunea se va ținea în sala otelului.

Concert în Zlatna. Reuniunea femeilor române greco-catolice din Zlatna invită la concertul împreunat cu dans, ce se va ținea în favorul Reuniunii sub conducerea domnului învățător Ilie Mihaiu, cu concursul corului „Țăranilor români” din Alba-Iulia (Maieri) — marți la 2 august 1904 (în ziua de sfântul Ilie) în pavilionul ospătării opidane din Zlatna. Program: 1. V. Humpel: „Iată ziua triumfală”, cor bărbătesc. 2. I. Porumbescu. A. Codrean. „Am o inimă în pept”, cor mixt. „Hora”, cor mixt. 3. I. Costescu. „Cântec ostășesc”, cor mixt. 4. N. Musicescu. Musicescu et Popovici. „Stancuța”, cor mixt. „Fost-ai lele”, cor bărb. 5. N. Kirchner. „Sub crengi de soc”, cor mixt. 6. I. Vidu. „Moțul la drum”, cor bărb. cu solo de tenor. 7. I. Vidu. „Resunetul Ardealului”, cor mixt cu solo de m. sopran. 8. I. Porumbescu. „Marșul cântăreților”, cor bărb. După concert urmează dans. N. B. În pauză se va jucă „Călușorul” și „Bătuta”

Teatru în Halmagiu. Tinerimea română din Halmagiu și impregiurime a dat în duminica trecută în Halmagiu o producțiune declamatorică-teatrală. Programa: „Fatma” de G. Coșbuc, declamată de dșoara Paras. Micluța; „Dinu sergentul, viteazul de sub Părăng”, piesă într'un act de Emanuil Părăianu; „Barbu lăutarul” monolog de V. Alecsandri, predat de dl Mihaiu Vidu; „Bucovină n'a învățat și umblă la insurat” sau „Vlăduțul mamei” comedie într'un act.

PICTURĂ.

Tablouri din biruințele lui Ștefan-cel-Mare. Pictorul Obedeanu a eternizat în 6 tablouri frumoase biruințele lui Ștefan-cel-Mare de la Baia, Scheia, Racova, Lipia și din pădurea Cosminului, precum și înmormântarea lui Ștefan-cel-Mare. Tablourile executate după „Istoria lui Ștefan-cel-Mare” de Iorga sunt expuse la palatul ziarului „L'Indépendance Roumaine”. Dl Obedeanu are de gând a pune pe pânză o serie întreagă de tablouri din viața lui Ștefan-cel-Mare, precum și toate luptele marelui voevod. După ce le va termina pe acestea, apoi va executa o altă serie de tablouri din viața lui Mihai Viteazul. Zilele acestea dl Obedeanu va fi primit în audiență în castelul Peleşor, unde va prezenta prințului Carol copiile fotografice ale tablourilor sale.

BISERICĂ și ȘCOALĂ.

Internatul „Pavelian” de băeți din Beiuș. Condițiunile primirii sunt următoarele: 1. Pentru un elev vor fi de a se plăti câte 30 coroane pe lună, și așa pe un an 300 cor. Din suma aceasta se vine 240 cor. pentru întreținere și 60 cor. pentru uniformă. Plătirea are să se întâmple cu toată punctualitatea în două rate anticipative, ceea ce părinților li se aduce aminte cu toată serioșitatea, căci altminterlea rectoratul în decursul anului va fi silit a dimitte pe elevii, ai căror părinți nu au solvit ratele la timpul seu. 2. Pentru remunerarea corepetitorilor au de a solvi 5 fl. la an. Părinții sau tutorii sunt rugați, ca în decursul anului să nu trimită tinerilor bani, nici articlii de mâncare, cari adese-ori sunt spre daunarea educațiunii și progresului în studii, și pot duce la escese și transgresiuni. Măncările, ce părinții cu toate aceste le-ar trimite fiilor sei, se vor împărți între toți conșcolarii respectivilor elevi. Elevii se vor prezenta în 2, ori 3 septembrie st. n. înaintea superiorității institutului însoțiți de părinții sau îngrijitorii lor, unde aceștia vor plăti taxele de trebuință, fără de a căror solvire elevii nu-și vor putea ocupa locul în internat. Părinții, cari ar dori să-și așeze băeții în internat, să-și trimită petițiunile la adresa rectoratului până la 15 august.

Internatul diecezan român gr. or. din Beiuș. Se avisează părinții, cari doresc să-și așeze copiii pe anul școlar 1904—1905 în internatul român gr. or. diecezan din Beiuș, că cererile de primire au să le trimită la adresa senatului acelu internat până la 13 august st. n. an. c. Taxa de întreținere cu toate la oaltă este de 280 coroane, care se solvește în patru rate anticipative și aume la 1 septembrie, 15 noiembrie, 1 februarie și 15 aprilie st. n. Recursele ajustate cu ultimul testimoniu școlastic, cu atestat de botez și atestat medical, sunt a se trimite până la termenul sus amintit; pe lângă observare că în recurs părinții au să se declare, că cunosc toate condițiunile de primire și se deobligă a le îndeplini.

Internat în Rădăuți. Cu ocaziunea festivităților în amintirea lui Ștefan-cel-Mare, damele române din Bucovina au subseris o sumă de bani considerabilă pentru a înființa la Rădăuți un internat pentru elevii români gr. or., care va purta numele de „Ștefan-

cel-Mare". Pentru acest fond a donat sume însemnate și societatea academică „Junimea”, precum și Societatea pentru cultura și literatura poporului român din Bucovina.

C E E N O U ?

Hymen. Dl *I. M. Boșiu*, unul din fruntașii români din Banat, ales de curând primar al orasului Biserica-Albă, s'a căsătorit cu dsoara *Olga Dietrich*, învățătoare de stat în Palanka. — Dl *Titu Perția*, medic în Făgăraș și dsoara *Mărioara Tilea* s'au logodit. — Dl *Ioan Pipos* profesor în Bârlad și dsoara *Maria Tănăsescu* din Craiova s'au căsătorit în 11/24 iulie în Brăila.

Reuniunea femeilor române selăgene se va întruni în adunare generală în Șomcuta-mare la 3 august n. sub președința dnei *Maria Cosma* n. *Dragoș* prezidenta Reuniunii, secretar dl *Augustin Vicas*.

Papa și aniversarea lui Ștefan-cel-Mare. Cu ocazia aniversării de 400 ani de la moartea lui Ștefan-cel-Mare, dl *Vladimir Ghica* a trimis Papei de la Roma o telegramă, în care îi face cunoscut că se serbează în România al IV centenar al lui Ștefan cel-Mare, pe care Papa Sixt IV l-a supranumit „Luptătorul lui Christos”. Papa Piu X a respuns imediat, prin cardinalul secretar de stat, *Merry del Val*, că ia parte la serbarea care reamintește gloria marelui nostru erou național, numit „Luptătorul lui Christos”.

Nou avocat român în Torontal. Dl dr. *Liviu T. Ghilezan*, care în luna trecută a făcut cenzură de avocat în Budapesta, ș-a deschis cancelaria advocațională în Modos, comitatul Torontal.

BUMBERA IMRE

croitor civil și preoțesc

Oradea-mare, noul Bazar,
de câtră teatru.

Am onoare a face cunoscut onorab. public și Rds. preoțimi, că am în magazin stofele cele mai noue și de calitate cea mai bună, din cari gătesc haine de croiul cel mai modern și mai elegant.

În deosebi atrag atențiunea Rds. preoțimii asupra stofelor pe cari le țin numai pentru Rds. preoțime. Gătesc reverenzi, cimade și tot felul de vestminte preoțești atât pentru preoții gr. cat. cât și pentru cei greco-orientali.

Cerând sprijinul Rds. preoțimi, accentuez că principiul meu este: lucrul bun și prețul moderat, de la care nici odată nu me voi abate.

Recomandându-me on. public, rog să fiu onorat cu comande cât de multe.

Cu stimă înaltă

Bumbera Imre

(7-10)

croitor civil și preoțesc.

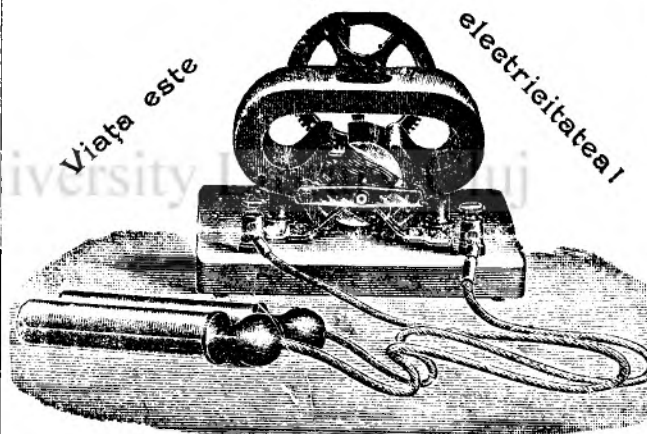
Petreckeri de vară. *La Vețel* inteligența română aranjează în 31 iulie n. petrecere de vară. — În *Șomcuta-mare* României vor aranja la 3 august, cu ocaziunea adunării generale a despărțământului Asociațiunii, bal. — *La Teiuș* se va aranja în 2 august n. petrecere de vară în pavilionul otelului „Leul de aur”, în folosul fondului pentru edificarea unei noue biserici gr. cat. — *La Lugoj* meseriașii români vor da în 2 august n. prima lor petrecere de vară în grădina „Concordiei”. — *La Mureș-Uioara* tinerimea română de acolo și din împrejurime va aranja la 7 august n. petrecere de vară în pavilionul otelului erarial.

A murit: *Teodor Pantea*, adjunct de notar în St. Miclăușul-romănesc, nepotul comerciantului *Petru Pantea* din Oradea-mare, aici, la 22 iulie n., în etate de 35 ani.

Proprietar, redactor răspunzător și editor
IOSIF VULCAN. (STRADA ALDÁS NR. 14/296 b.)

Reînnoirea și lungirea vieții cu „Electrophor”-ul original de America.

Instrument medical electric vindecător, pentru folosință privată.

Atrag atențiunea oamenilor cari pătimesc de morburi și sunt slabi, asupra acestui instrument de electricitate și le dau sfatul ca să-l folosească pentru că: **Electrophor-ul** întărește nervii, reînnoește sângele, ne redă mintea și simțirile agerite. Asigură lucrarea regulată a sângelui și nervilor și ne scutește de toate boalele.

Dr. Bourg, vestitul profesor de la facultatea de medicină din Paris astfel s'a declarat despre „Electrophor”: Nu numai mătrecile, reuma, sgârțurile, nervii și asthma au vindecat-o, acolo unde știința medicilor n'a mai putut ajuta, ci și boalele de nervi, durerile de cap, colica, sunețul urechilor, nedormirea, hipocondria, dar mai cu seamă au vindecat în mod minunat stricturile și vinele de aur în vre-o câteva zile, ba în multe cazuri în câteva ceasuri.

Boalele femeiești dau aproape vindecare sigură. Ba chiar și femeile în stare binecuvântată îl pot folosi cu succes bun.

! Nu se strică!

Ține pe vecie!

Costă coroane 10.—

Costă coroane 20.—

Un aparat mai mic pentru oameni mai slabi.

Un aparat întreg pentru vindecarea boalelor învechite.

Trimițându-se bani înainte ori cu rambursă le espedează îndată reprezentantul din Europa al firmei „Elektrophor Co. Limited”.

Auffenberg József

(2-12) Budapest, Huszár-uteza 6.

MERSUL TRENURILOR.

Valabil de la 1. main 1904.

Budapesta—Orade—Predeal—București						București—Predeal—Orade—Budapesta.						
		Accel.	Person.	Accel.	Person.			Accel.	Person.	Accel.	Person.	
Budapesta	pleacă	7 25	9 —	2 —	5 45	9 15	București	pleacă	— —	7 50	— —	9 15
Szolnok	"	9 37	11 52	4 —	9 27	11 19	Predeal	"	— —	3 32	— —	1 12
Szajol	"	— —	— —	4 18	— —	11 33	Brașov	sosește	— —	5 00	— —	2 18
P.-Ladány	"	11 13	2 9	5 28	11 53	12 55	"	pleacă	— —	7 48	5 8	2 45
Berettyó-Ujfalu	"	11 46	2 53	6 03	12 07	1 33	Feldiora	"	— —	8 27	5 58	3 15
M.-Peterd	"	— —	3 5	— —	1 00	— —	Homorod Kőhalom	"	— —	10 03	7 44	4 23
M.-Keresztes	"	— —	3 16	— —	1 14	— —	Sigbișora	"	— —	11 40	9 45	5 49
Bihar-Püspöki	"	12 17	3 37	— —	1 36	— —	Mediaș	"	— —	12 40	10 58	6 37
Oradea-Mare	sosește	12 26	3 47	6 39	1 48	2 11	Kis Kapus	"	— —	1 25	11 50	6 50
Oradea-Mare	pleacă	12 41	4 10	6 46	2 06	2 18	Blaș	"	— —	2 16	12 40	— —
Velența	"	12 48	4 17	— —	2 31	2 26	Küküllőszeg (Blaș)	"	— —	2 21	12 58	— —
F.-Oșorhei	"	12 59	4 28	— —	2 42	— —	Teiuș	sosește	— —	3 02	1 42	7 35
Teleagd	"	1 22	4 50	7 15	3 04	2 51	"	pleacă	— —	3 38	8 48	2 07
Aleșd	"	1 43	5 08	†7 28	3 23	†3 05	Aiud	"	— —	3 58	9 07	2 29
Vad	"	2 11	5 33	7 50	3 50	3 26	Felvinț	"	— —	4 20	9 30	2 51
Ciucea	"	3 23	6 42	8 37	5 02	4 16	M. Ujvár	"	— —	4 27	9 37	2 58
Huedin	"	4 03	7 23	9 08	5 49	4 52	Sz. Kocsárd	"	— —	4 32	9 53	3 11
Jegenye	"	4 33	— —	— —	6 22	— —	Ar. Gyéres	"	— —	5 12	10 30	3 48
Cluș	sosește	5 15	8 37	10 08	7 12	5 55	Apahida	"	— —	6 27	11 45	5 02
Cluș	pleacă	5 32	8 50	10 47	8 30	6 11	Cluș	sosește	— —	6 48	12 07	5 24
Apahida	"	5 51	9 07	11 11	8 59	6 27	Cluș	pleacă	— —	3 18	12 59	6 17
Ar. Gyéres	"	6 54	10 16	12 36	10 41	7 27	Jegenye	"	— —	4 16	†1 42	7 21
Sz. Kocsárd	"	7 17	10 56	1 40	11 31	7 52	Huedin	"	— —	4 52	2 13	7 58
M. Ujvár	"	7 29	11 03	1 58	11 40	— —	Ciucea	"	— —	5 35	2 44	8 37
Felvinț	"	7 35	11 12	2 07	11 50	— —	Vad	"	— —	6 33	3 24	9 31
Aiud	"	7 54	11 34	2 32	12 20	8 16	Aleșd	"	— —	6 53	†3 34	9 49
Teiuș	sosește	8 11	11 52	2 55	12 46	8 32	Teleagd	"	— —	7 13	†3 45	10 05
"	pleacă	— —	12 24	— —	1 43	8 37	F.-Oșorhei	"	— —	7 34	— —	10 24
Küküllőszeg (Blaș)	"	— —	1 07	— —	2 28	9 5	Velența	"	— —	7 44	— —	10 33
Blaș	"	— —	1 14	— —	2 36	— —	Oradea-Mare	sosește	— —	7 51	4 09	10 40
Kis Kapus	"	— —	2 15	— —	3 48	9 47	Oradea-Mare	pleacă	— —	11 36	4 15	11 04
Mediaș	"	— —	2 33	— —	4 03	10 01	Bihar-Püspöki	"	— —	11 47	— —	11 14
Sigbișora	"	— —	3 47	— —	5 43	11 —	M.-Keresztes	"	— —	12 05	— —	11 37
Homorod-Kőhalom	"	— —	5 35	— —	7 54	12 26	M.-Peterd	"	— —	12 17	— —	11 50
Feldiora	"	— —	7 16	— —	9 40	1 35	Berettyó-Ujfalu	"	— —	12 29	4 52	12 05
Brașov	sosește	— —	8 —	— —	10 25	2 09	P.-Ladány	"	— —	1 45	5 39	1 19
"	pleacă	— —	11 —	— —	— —	2 19	Szajol	"	— —	— —	— —	— —
Predeal	sosește	— —	1 11	— —	— —	3 31	Szolnok	"	— —	3 52	7 32	3 44
București	"	— —	8 05	— —	— —	9 10	Budapesta	sosește	— —	6 40	9 35	7 10

Oradea-Mare—Arad.						Arad—Oradea-Mare.					
		Person.						Person.			
Oradea-Mare	pleacă	10 20	4 45	6 53	Arad	pleacă	5 10	11 25	9 30		
Ósi	"	10 30	4 56	7 9	Chitighaz	"	6 14	12 34	10 54		
Less	"	10 48	5 15	7 20	Ciaba	sosește	6 40	12 59	11 24		
Cefa	"	11 03	5 34	7 58	Ciaba	pleacă	6 56	1 38	4 50		
Salonta	"	11 26	6 02	8 46	Giula	"	7 19	2 02	5 26		
Kőtegyán	"	11 44	6 24	9 25	Sarkad	"	7 40	2 22	5 54		
Sarkad	"	11 54	6 33	9 31	Kőtegyán	"	7 51	2 32	6 10		
Giula	"	12 18	6 57	10 01	Salonta	"	8 20	2 57	7 02		
Ciaba	sosește	12 37	7 18	10 30	Cefa	"	8 40	3 15	7 31		
Ciaba	pleacă	2 05	7 29	4 32	Less	"	9 02	3 33	7 54		
Chitighaz	"	2 34	7 57	5 03	Ósi	"	9 19	3 49	8 16		
Arad	sosește	3 29	9 —	6 05	Oradea-Mare	sosește	9 34	4 00	8 31		

Numerii cei groși înseamnă timpul de la 6 ore seara până la 5 ore 59 de minute dimineața. — Numerii sămănați cu † înseamnă stațiunile, unde trenurile numai condiționat se opresc.